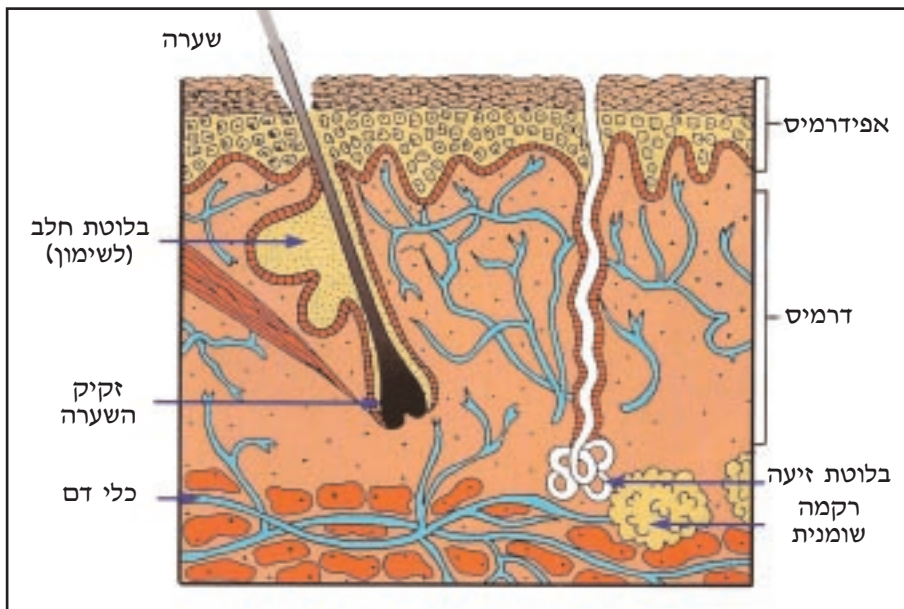

הגנת העור

סיכונים לעור הגוף

- העור, המכסה כמעט את כל שטחו של הגוף, ממלא תפקידים חשובים:
- העור משמש כאבר תחושה חשוב. הוא מזהה תחושות חום, קור, מגע, לחץ, כאב ועוד;
  - העור משמש כווסת לטמפרטורה הפנימית של הגוף. פליטת חום נעשית ע"י בלוטות הזיעה וכלי דם היקפיים המצויים בעור;
  - העור שומר על הגוף מפני פגיעות מכניות ומפני התייבשות; הוא משמש גם כאיבר נשימה מישני;
  - העור משמש מחסום ראשוני מפני חדירת חומרים וחיידקים לגוף.
- עובי העור משתנה בחלקי הגוף השונים. העור בנוי מ-3 שכבות:
- **האפידרמיס** - השיכבה החיצונית של העור. האפידרמיס היא שיכבת תאים מתה שאין בה כלי דם ועצבים. התחושות עוברות דרך האפידרמיס לקצות העצבים הנמצאים בשכבת הדרמיס.
  - **הדרמיס** - השיכבה הפנימית. בשיכבה זו של העור יש שפע של עצבים וכלי דם מצויים בה גם שורשי השיער, בלוטות חלב ובלוטות הזיעה.
  - **היפודרמיס** - השיכבה התת-עורית המחברת את העור לשרירים ולרקמות אחרות שמתחת לעור. זוהי השיכבה העבה ביותר של העור וגם בה מצויים כלי דם רבים. פגיעה תעסוקתית בעור עלולה להיגרם כתוצאה מפגיעה מכנית בעור (חיכוך, פציעה וכד'), פגיעה מחשמל, מחום/קור או מגורמים כימיים.
- משחות מגן עשויות לעזור בהגנה על העור מפני פגיעה מחומרים כימיים.

מבנה העור

הדרישה החוקית

דרישות החוק המתייחסות לשימוש במשחות מגן לעור, מצויות בתקנות הבטיחות בעבודה (ציוד מגן אישי), התשנ"ז-1997. בתוספת לתקנות מפורטים התהליכים שאליהם מתייחסת הדרישה:

"9. הגנת העור

9.1 עבודה בתהליכים שבהם קיימת סכנת פגיעה בעור ואין לגביהם דרישה לציוד מגן אישי אחר;

9.2 עבודה בה נחשפים לקרני השמש."

פרק זה איננו דן במשחות הגנה מפני השמש, אלא מתייחס רק לסעיף 9.1 שבתוספת לתקנה, כנ"ל.

משחות מגן

משחות המגן מהוות שיכבת חיץ בין הסביבה, המכילה חומרים שונים, לבין העור. הן משמשות הגנה נוספת מפני פגיעתם של חומרים וחדירתם לתוך הגוף, כולל שמירה על שלימותו של העור כדי שימלא את תפקידו כמעטפת המגן הטבעית של הגוף. בנוסף, המשחות מעודדות ומגבירות את הצמיחה של תאים חדשים בעור ומקילות על ניקוי הידיים. כאשר משתמשים במשחות מגן בנוסף לכפפות - הן מפחיתות את ההזעה ומהוות קו הגנה במקרה שהכפפות נקרעות.

משחות המגן אמורות שלא לגרום לגירוי של העור. משחות המגן אינן תחליף לכפפות. חשוב להבין שהמשחה איננה שיכבת הגנה פיזית המגינה על העור בכל המצבים. המשחות מתאימות להגנה בסוגי עבודות שבהן השימוש בחומרים איננו אינטנסיבי (מבחינת כמות החומר ומשך החשיפה). משחות המגן אינן מתאימות להגנה מפני חומרים קרצינוגניים, קורוזיביים ואלרגניים, לדוגמה: חומצות, ממיסים אורגניים מסוימים, איזוציאנאטים וכד'.

סוגי משחות מגן

סוג משחת המגן נבחר עפ"י התכונות הפיזיקו-כימיות של החומרים אשר מפניהם צריכה המשחה להגן. העיקרון המנחה בתכנון המשחות ובבחירתן לשימוש הוא:

- משחות המבוססות על חומרים שאינם מסיסים במים: בדרך כלל אלה הן משחות בעלות תכונות הידרופוביות (דוחות מים), והן מתאימות כהגנה מפני חומרים המסיסים במים כדוגמת: דטרגנטים ושמני קירור מסוג אמולסיות.
- משחות המבוססות על חומרים מסיסים במים: למשחות אלה תכולת שומן נמוכה ותכולת מוצקים גבוהה, בדרך כלל, והן מתאימות כהגנה מפני חומרים בלתי מסיסים במים כדוגמת: ממיסים אורגניים.

את משחות המגן ניתן לסווג לפי תכולתן ועפ"י סוגי החומרים שמפניהן הן מגינות:

- משחות בעלות תכולת שומן נמוכה ותוספת חומרים מחליבים, המפחיתים אפשרות ספיחה של חומרים. הן מתאימות להגנה מפני חשיפה לחומרים הנספחים לעור כדוגמת: צבעים, דבקים ואבק מתכות;

- משחות המכילות מרכיבים היוצרים תגובות כימיות עם מולקולות הקרטין שבעור. הן מתאימות להגנה בעבודה עם חומרים הגורמים לשחיקה מכנית של העור כדוגמת: חול, פיברגלס וצמר סלעים;
  - קיימות משחות משולבות, המאפשרות עבודה עם חומרים הידרופיליים (מושכי מים) וחומרים ליפופיליים (שומניים).
- אם מתעורר ספק לגבי התאמת המשחה, ניתן לבצע מבחן (Suskind test) - ע"י מריחת משחת המגן על גבי מישטח זכוכית וטבילת הזכוכית בחומר הכימי שמפניו רוצים להגן. ככל שזמן המסת המשחה ארוך יותר - המשחה עמידה יותר בפני החומר.

חשוב מאוד לבחור את משחת המגן המתאימה. בחירה מוטעית עלולה לגרום לפעולה הפוכה ולהקל על החומר הכימי להיקלט בעור

כללים בבחירת משחת מגן והשימוש בה

- בעת בחירת סוג משחת המגן יש לברר את התכונות הפיזיקו-כימיות של הגורם אשר מפניו דרושה ההגנה;
- ✓ חשוב לוודא שהמשחה עברה מבחנים לבדיקת השפעות לוואי של מרכיבי המשחה על העור;
- ✓ יש למרוח את המשחה בתשומת לב כדי שלא יישארו אזורים לא מרוחים. האפקטיביות של משחת המגן תלויה גם באופן מריחתה על העור. מחקרים שבהם סומנו משחות מגן בסמן פלואורוסצנטי הראו שבמרבית המקרים מריחת המשחה לא היתה שלמה ונשארו בעור אזורים חשופים, שדרכם עלול החומר לחדור;
- ✓ יש לחדש את מריחת המשחה לאחר מספר שעות - מאחר שחומרים ותהליכים מכניים הפועלים במהלך יום העבודה על העור המרוח מסירים את משחת המגן. חשוב לרחוץ את הידיים היטב לפני המריחה המחודשת, כדי למנוע החדרת חומרים שנשארו על פני העור לתוכו;
- ✓ אין להשתמש במשחה כאשר העור מגורה או נגוע בדרמטיטיס. יש להמתין עד לאחר ריפוי המוחלט ועד אז - להשתמש בכפפות מגן מתאימות;
- ✓ יש להימנע ממגע ידיים מרוחות במשחת המגן בפנים (זהירות מיוחדת בקשר לעיניים) במוצרי מזון ובאמצעי עישון.

מריחה של משחת מגן לפני תחילת העבודה להגנה על כף היד